

Globaliseringen lider ingen nød i Danmark

Danske virksomheder vil øge deres globale engagement i en tid præget af store internationale konflikter. Virksomhederne vil især ekspandere i Vesten og Asien – med undtagelse af Kina, hvor interessen er aftagende.

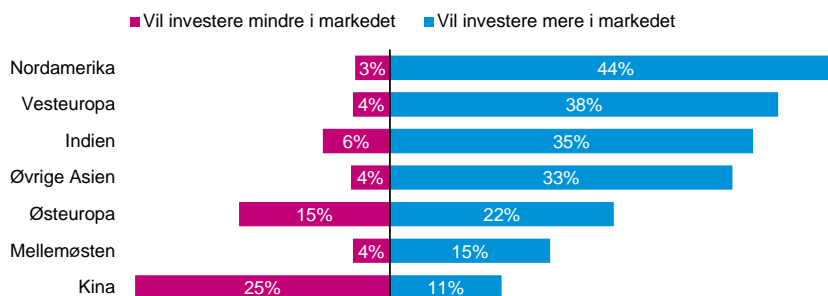
Krigen i Ukraine og de vestlige sanktioner mod Rusland har bragt internationale konflikter højt på dagsordenen i mange direktioner. Samtidig har en øget rivalisering mellem Kina og USA - især på baggrund af spændinger omkring Taiwan - fået mange virksomheder til at gentænke deres engagement i Asien. På under et år er der opstået flere konflikter og større spændinger end de fleste havde forudset.

Hver anden virksomhed med aktivitet i udlandet vil øge dens aktiviteter

Danske virksomheder reagerer på de internationale konflikter ved at ændre deres planer for investeringer uden for Danmarks grænser.

Krig og krise øger virksomhedernes globale engagement

Andel virksomheder, der vil øge eller mindske deres engagement på forskellige markeder som følge af de store internationale konflikter i 2022

Anm.: Figuren viser kun svar fra virksomheder, der i forvejen har et økonomisk engagement i de pågældende markeder (380 besvarelser). Når tallene ikke summer til 100 pct. skyldes det, at en stor andel vil have et uændret engagement (ikke vist).
Kilde: DI's Virksomhedspanel, september 2022

I DI's seneste spørgeundersøgelse svarer hver anden virksomhed med aktiviteter i udlandet, at de vil øge deres aktiviteter på ét eller flere markeder som følge af de store internationale konflikter i år, herunder Ruslands invasion af Ukraine, den stigende rivalisering mellem Kina og USA mv. Med andre ord har konflikterne ikke en afskrækkende effekt på danske virksomheders engagement på de globale markeder - snarere tværtimod.

Virksomhederne vil især øge tilstedeværelsen i Nordamerika og Vesteuropa

Det er især Nordamerika og Vesteuropa, der vækker interesse hos danske virksomheder. For eksempel vil 44 pct. af de tilstedeværende virksomheder på det nordamerikanske marked øge deres engagement her i form af blandt andet flere underleverandører, mere produktion og opkøb af andre virksomheder. Tallene kan afspejle en tendens, som den amerikanske finansminister, Janet Yellen, har døbt "friend-shoring"; et begreb, der dækker over, at virksomheder i højere grad vil etablere produktion og forsyningskæder i lande, der deler fælles værdier og regler.¹ Fortalere for friend-shoring argumenterer for, at mere samhandel mellem ligesindede, demokratiske lande vil styrke virksomhedernes forsyningskæder og minimere risikoen for økonomisk afpresning. Økonomiske analyser peger dog på, at øget "friend-shoring" kan medføre væsentlige prisstigninger og mindre velstand på grund af faldende produktivitet og højere produktionsomkostninger.²

Hver fjerde virksomhed i Kina vil mindske dens aktiviteter i landet

I Kina vil de fleste virksomheder fastholde deres nuværende engagement, men der er samtidig en betydelig andel – 25 pct. – som vil mindske deres engagement i landet. I år er bekymringen for fremtidige konflikter steget markant på grund af Kinas trusler om at indtage Taiwan med militær magt. Denne bekymring har fået flere virksomheder til at bremse deres investeringsplaner i Kina. Tallene afspejler dog også en anden tendens: De seneste år har flere større danske virksomheder nedskaleret i Kina og rykket produktionen til andre lande, blandt andet fordi lønomkostningerne er steget i Kina i forhold til andre konkurrencedygtige lande i Asien som Indien, Indonesien og Malaysia. Samtidig har Kinas strikse håndtering af corona-krisen med hårde nedlukninger gjort det sværere at drive forretning i landet.

Samlet set vil virksomhederne øge deres aktiviteter i Asien

Virksomhederne vil samlet set øge deres tilstedeværelse i Asien. I spørgeundersøgelsen vil 35 pct. af virksomhederne på det indiske marked øge deres tilstedeværelse her, mens kun 6 pct. vil mindske deres tilstedeværelse. Samme tendenser gør sig gældende for det øvrige Asien.

¹ Ordet er et afledt af "off-shoring", der indebærer, at en virksomhed flytter aktiviteter ud af det land, den befinder sig i.

² Se f.eks. OECD-analysen "Global value chains: Efficiency and risks in the context of COVID-19" fra februar 2021.

Flere taler om "re-shoring"...

...men der ses ikke tendens til re-shoring i Danmark

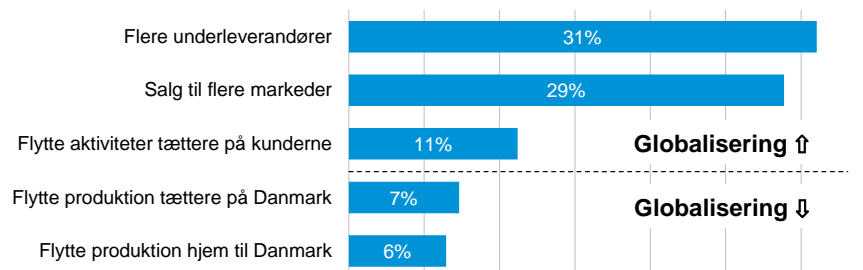
Ingen tendenser til "re-shoring" i Danmark

De sidste fem år er mange virksomheders globale aktiviteter blevet forstyrret eller forhindret af handelskonflikter, corona-krise, problemer i forsyningskæder og krigen i Ukraine. Det har fået flere meningsdannere til at spekulere over, om danske virksomheder med fabrikker i udlandet i højere grad vil flytte deres produktion eller produktionsprocesser tilbage til Danmark. Tendensen er blevet kaldt "re-shoring" – en modsætning til "off-shoring", hvor produktion flytter ud af virksomhedens oprindelsesland.

I en spørgeundersøgelse blandt danske industrivirksomheder med eksport svarer kun 6 pct., at de vil flytte deres aktiviteter hjem til Danmark som konsekvens af de sidste par års begivenheder. Flere virksomheder (11 pct.) vil i stedet flytte aktiviteter tættere på deres udenlandske kunder, og endnu flere vil henholdsvis sælge til flere markeder (29 pct.) og skaffe flere underleverandører for at gøre sig mindre sårbare overfor kriser i enkelte markeder (31 pct.).³ Ifølge spørgeundersøgelsen er der altså ikke tegn på, at danske virksomheder overvejer re-shoring.

Få virksomheder vil flytte produktion hjem til Danmark

Virksomhedernes strategiske ændringer efter corona og invasionen af Ukraine

Anm.: Figuren viser svar fra industrivirksomheder med salg til udlandet. Spørgsmålet lød: Hvilke strategiske ændringer har I foretaget eller vil I foretage efter de seneste to års begivenheder (corona, stigende energipriser, forstyrrelse i forsyningskæder, krigen i Ukraine mm.)? Der var mulighed for at angive flere svar.
Kilde: DI's Virksomhedspanel, 232 besvarelser i februar og marts 2022.

Globaliseringen lever i bedste velgående i Danmark og mange andre lande

Hvordan har Danmarks handel med resten af verden udviklet sig de seneste kriseramte år? Det kan vi på en enkel måde undersøge ved at se på udviklingen i den samlede eksport og import af varer og tjenester. Ved at opgøre eksporten og importen som andel af den

³ Se mere i DI-analysen "Efter to års uro: Større lagre og flere underleverandører" fra april 2022.

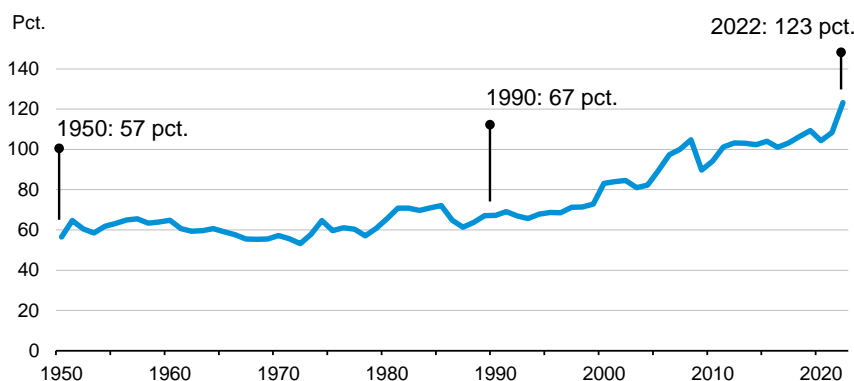
I kriseårene er Danmarks handel med resten af verden steget til det højeste niveau i nyere tid

samlede økonomi målt ved BNP får vi et mål, vi kan bruge til at sammenligne med andre lande.

Siden 2019 er Danmarks handel med resten af verden steget fra 109 pct. af BNP til 123 pct. Det er den højeste andel i nyere tid. Stigningen kommer efter en lang periode med mere handel, som begyndte i 1990'erne, hvor færre handelsbarrierer, teknologiske fremskridt og lavere transportomkostninger fik mange virksomheder til at etablere produktion i udlandet. Siden 1990 er handelen vokset 1,8 gange hurtigere end BNP.

Danmarks handel med verden er på det højeste niveau i nyere tid

Udvikling i samhandel målt ved eksport og import som andel af BNP

Kilde: DI-beregninger på baggrund af Macrobond og "A Chart & Data Book on the Monetary and Financial History of Denmark" af Kim Abildgren (2017)

Siden 2008 er verdenshandelen steget langsommere end den samlede økonomi

Hvis man ser på den samlede handel i hele verden opgjort ved al import og eksport som andel af hele verdens BNP har der været en stigning fra 39 pct. i 1990 til 58 pct. i dag. Stigningen foregik især i perioden 1990 til 2008, hvor globaliseringen (her forstået som mere handel på tværs af landegrænser) for alvor blev en kilde til mere vækst og velstand for mange lande, heriblandt Danmark.

I de fleste lande er handelen steget hurtigere end økonomien

Siden 2008 er verdenshandelen dog steget langsommere end den samlede økonomi. Umiddelbart kan det skabe et billede af, at globaliseringen er gået i stå eller ligefrem kører i bagegear. Men udviklingen skyldes hovedsageligt, at verdens to største økonomier, USA og Kina, har øget deres egen produktion væsentlig mere end deres handel med resten af verden. Som figuren herunder viser har de fleste lande faktisk øget deres handel siden 2008.

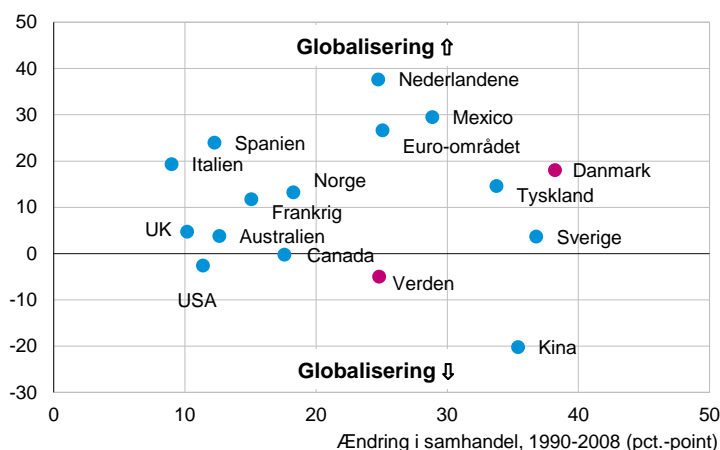
Med et fortsat stort internationalt engagement fra danske virksomheder er der udsigt til, at globaliseringen vil fortsætte de kommende år, blot med øget dansk fokus på markeder i Nordamerika,

Vesteuropa og andre asiatiske lande end Kina fremfor lande, hvor risikoen for internationale konflikter er størst.

De fleste lande har øget handelen siden finanskrisen

Udvikling i samhandel målt ved eksport og import som andel af BNP

Ændring i samhandel, 2008-2022 (pct.-point)

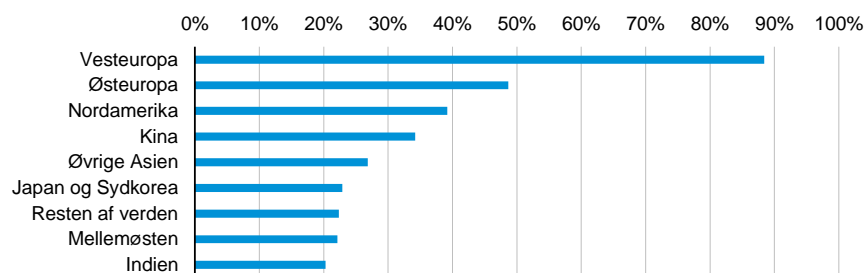

Anm.: Figuren viser udviklingen i samhandel målt ved (eksport+import)/BNP. Førsteaksen viser udviklingen fra 1. halvår 1990 til 1. halvår 2008. For enkelte lande er det udviklingen opgjort fra 1995 pga. datamangel. Andenaksen viser udviklingen i samhandel fra 1. halvår 2008 til 1. halvår 2022. For Kina og Verden er udviklingen målt på årnsniveau, hvor andenaksen i stedet viser udviklingen fra 2008 til 2021 pga. datamangel.
Kilde: DI-beregninger på baggrund af data fra Macrobond og UNCTAD.

Sådan har vi gjort

Første figur i analysen er baseret på svar fra DI's Virksomhedspanel, som udgøres af et repræsentativt udsnit af DI's medlemskreds. Svarene er indsamlet i perioden fra 6. til 15. september 2022. 635 virksomheder deltog i spørgeundersøgelsen. I figuren benytter vi kun svar fra de 380 virksomheder, der har svaret, at de har økonomiske aktiviteter (underleverandører, datterselskaber mv.) på ét af de udenlandske markeder. Nedenstående figur viser, hvor virksomhederne angav, de havde et økonomisk engagement.

I hvilke lande/regioner har din virksomhed et økonomisk engagement (samarbejdspartnere, datterselskaber mv.)?

Kilde: DI's Virksomhedspanel, september 2022 (380 besvarelser)

I første figur i analysen er "Japan og Sydkorea" lagt ind under kategorien "Øvrige Asien".

Tallene til anden figur i analysen kommer fra DI-analysen "Efter to års uro: Større lagre og flere underleverandører" fra april 2022.